

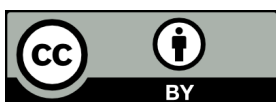
HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
KRIMINOLOGIAN JA OIKEUSPOLITIIKAN INSTITUUTTI

KATSAUKSIA 47/2021

NUORTEN RIKOSKÄYTTÄYTYMINEN JA UHRIKOKEMUKSET 2020

MARKUS KAAKINEN & MATTI NÄSI

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Julkaisija Helsingin yliopisto
Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti
www.helsinki.fi/fi/kriminologian-ja-oikeuspolitiikan-instituutti

PL 24, Unioninkatu 40
00014 HELSINGIN YLIOPISTO

Sarja Katsauksia 47/2021

ISSN 2342-7779 (pdf)
ISBN 978-951-51-0684-1 (pdf)

Helsinki 2021

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	1
1 JOHDANTO	2
1.1 Tutkimuslomake	2
1.2 Tutkimuksen toteuttaminen	3
1.3 COVID-19-pandemian mahdolliset vaikutukset tutkimustuloksiin.....	4
2 NUORET RIKOSTEN TEKIJÖINÄ	6
2.1 Rikoskäyttäytymisen yleisyys elämän aikana ja kuluneen vuoden aikana.....	6
2.2 Rikoskäyttäytymisen yleisyys 1995–2020.....	9
2.3 Yleiskuva keskeisten rikostyyppien kehityksestä	10
2.4 Rikoskäyttäytymisen laaja-alaisuus	12
2.5 Vihamotiivi.....	13
2.6 Poliisin tietoon tuleminen.....	14
3 NUORET RIKOSTEN UHREINA.....	15
3.1 Uhrikokemusten yleisyys elämän aikana ja kuluneen vuoden aikana	15
3.2 Uhrikokemusten yleisyys 1998–2020	17
3.3 Kuka kohdistaa väkivaltaa nuoriin?.....	18
4 NUORTEN SUHTAUTUMINEN NUORTEN TEKEMIIN RIKOKSIIN	19
5 YHTEENVETO	21
Kiitokset.....	22
Lähteet	23
Liitetaulukot	24

TIIVISTELMÄ

- Vuoden 2020 nuorisoriikollisuuskyselyyn vastasi 5 674 nuorta 74 koulusta. Tutkimus suunnattiin yhdeksännen luokkatason oppilaille.
- Nuorten rikoskäyttäytymisen ja uhrikokemusten väheneminen näyttää pääosin päättyneen. Valtaosa tutkituista teoista ja uhrikokemuksista oli pysynyt samalla tasolla kuin vuonna 2016, vaikka myös joitain muutoksia oli nähtävissä.
- Nuorten luvattomat koulupoissaolot, vahingonteot ja koulukiusaaminen ovat edelleen hieman vähentyneet vuodesta 2016. Muiden huumeiden kuin hasiksen tai marihuanan käyttö lisääntyi hienoisesti.
- Nuorten väkivalta pysyi vakaalla tasolla vuoteen 2016 verrattuna. Nuorista 4 % oli viimeisen 12 kuukauden aikana pahoinpidellyt toisen henkilön. Pahoinpitelyn kohteena oli vuoden aikana 10 % nuorista.
- Tehdystä väkivallasta aiempaa suurempi osa aiheutti vahinkoa ja lääkärin tai sairaalahoitoa vaatineita vammoja. Vuonna 2020 nuorten tekemistä pahoinpitelyistä 15 % oli ollut sellaisia, joiden seurauksena uhri tarvitsi lääkäri- tai sairaalahoitoa. Vastaava osuus oli 9 % vuonna 2016.
- Nuorten väkivallasta ja vahingonteoista tulee poliisin tietoon suurempi osa nyt kuin neljä vuotta sitten. Myymälävarkauksien osalta poliisin tietoon tulon lasku on päättynyt. Silti edelleen pieni osa rikoksista tulee poliisin tietoon ja sitä kautta tilastoihin (väkivallasta 14 %, vahingonteoista 10 % ja myymälävarkauksista 19 %).
- Yhä useampi nuori on ollut viharikosten kohteena viimeisen 12 kuukauden aikana (6 %).
- Vuonna 2020 noin joka kuudes (15–17 %) nuorten väkivallanteko liittyi tekijän vihaan uhrin edustamaa ryhmää kohtaan. Viharikosten osuus oli osapuilleen yhtä suuri vahingonteoissa (14 %). Sähköisen kiusaamisen tapauksista joka neljäs (25 %) liittyi vihamotiiviin.
- Nuorten kokemat varkaudet ja aikuisten taholta kokema seksuaalinen häirintä ja -väkivalta ovat jatkaneet laskuaan.
- Nuorten nuorisoriikollisuutta koskevat asenteet olivat muuttuneet osin hyväksyvämmiksi viime vuosina.

1 JOHDANTO

Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on toteuttanut Nuorisoriikollisuuskyselyitä (NRK) säännöllisen väliajoin vuodesta 1995 lähtien. Tässä raportissa on siten mahdollista kuvata nuorten kokonaisriikollisuuden kehitystä neljännesvuosisadan pituisella ajanjaksolla.

Kyselyiden avulla kerätään tietoa suomalaisten yhdeksäsluokkalaisten eli 15–16-vuotiaiden rikoskäyttäytymisestä. Kyselyt muodostavat kansallisen nuorten kokonaisriikollisuuden osoitinjärjestelmän, joka antaa kattavan kuvan nuorten rikoskäyttäytymisen ja uhrikokemusten yleisyydestä sekä niissä tapahtuneista muutoksista. Vuoden 2020 NRK oli järjestyksessään yhdeksäs. Aikaisemmat kyselyt on toteutettu vuosina 1995, 1996, 1998, 2001, 2004, 2008, 2012 ja 2016. Kysely on toteutettu sähköisellä lomakkeella vuodesta 2012 alkaen. Vuonna 2020 kyselyyn osallistui 5 674 yhdeksännen luokan oppilasta 74 koulusta ympäri Suomea.

Itse ilmoitetun rikollisuuden kyselyjä ja uhritutkimuksia tehdään, koska poliisin tietoon ja sitä kautta viranomaistilastoihin tulee vain pieni osa rikoksista. Jotta nuorten tekemän ja kokeman rikollisuuden määräästä, piirteistä ja kehityksestä voidaan muodostaa oikeasuhtainen kuva, tarvitaan viranomaistilastojen lisäksi kokonaisriikollisuutta mittaavia kyselyitä. Tässä raportissa esitellään uusimman, vuonna 2020 tehdyn nuorisoriikollisuuskyselyn tuloksia ja tarkastellaan nuorten rikoskäyttäytymisen muutoksia vuodesta 1995 lähtien. Vuotta 2016 aiemmat luvut perustuvat pääasiassa aikaisempiin NRK-raportteihin (Näsi, 2016; Salmi, 2012). Nuorten rikoskäyttäytymisen teonpiirteiden osalta tarkastellaan, missä määrin nuoret ovat tulleet tekojensa johdosta poliisin tietoon, sekä rikosten motiiveja ja seurauksia. Raportissa käsitellään myös nuorten joutumista rikosten uhriksi, uhrikokemusten muutoksia vuodesta 1998 lähtien sekä nuorten rikollisuutta koskevia asenteita.

1.1 Tutkimuslomake

Vuoden 2020 tutkimuslomaketta uudistettiin eräin osin aikaisempiin kyselyihin nähden. Uudistuksista keskeisimpiä ovat kolme rikostekojen mittaamistapaa koskevaa muutosta. Varkauksien mittaamisesta on muutettu siten, että aiemmin kyselyssä mukana ollut moottoriajoneuvon varastamista koskeva kysymys on jätetty pois teon harvinaisuuden ja vakauden vuoksi. Näin mahdolliset moottoriajoneuvon varkaudet sisältyvät nyt luokkaan ”muu varkaus”.

Lisäksi aiemmin erikseen kysytyt koulussa ja muualla tapahtuneet vahingonteot yhdistettiin vuoden 2020 kyselyssä yhdeksi kysymykseksi. Tämä kysymys selvittää yleisemmin sitä, onko vastaaja tahallisesti tuhonnut tai vahingoittanut jonkun toisen omaisuutta. Tarkentavien jatkokysymysten avulla on mahdollista selvittää, mikä osa edellisistä teoista kohdistui koulun omaisuuteen tai koulurakennukseen. Jälkimmäisen muutoksen takia myös aikaisempien NRK-kierrosten vahingontekoja tarkastellaan ajallisesti vertailussa niin, että koulussa ja muualla tapahtuneet teot on laskettu samaan kaksiluokkaiseen muuttujaan (ei ole syyllistynyt vahingontekoon koulussa tai sen ulkopuolella, on syyllistynyt vähintään toisessa ympäristössä). Tämä muutos on syytä huomioida tulosten tulkinnassa.

Yllä kuvattujen muutosten lisäksi muiden huumeiden kuin hasiksen tai kannabiksen mittaamiseen tehtiin uusimmassa kyselyssä pieni muutos. Aiemmista kyselyistä poiketen käytetyistä aineista ei enää kysytty tarkentavia kysymyksiä. Myös muita rikostekoja ja uhrikokemuksia koskevia tarkentavia jatkokysymyksiä vähennettiin vuoden 2020 tutkimuksessa. Näin kyselyä pyrittiin lyhentämään ja sujuvoittamaan.

1.2 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus perustuu pääosin kevään 2020 Nuorisoriikollisuuskyselyyn, mutta myös aiempien vuosien Nuorisoriikollisuuskyselytutkimuksia käytetään ajallisessa seurannassa (vuotta 2016 aiemmat luvut ks. Näsi, 2016; Salmi, 2012). Edustavan kyselyn perusjoukko on suomenkielisten yläkoulujen yhdeksännen luokan oppilaat. Kyselyn koulut poimittiin oppilaitosrekisteristä ositetun satunnaisotannan avulla. Poiminnasta vastasi Tilastokeskus. Käytetyssä otantamenetelmässä otettiin huomioon koulujen koko (probability proportional to size -otanta) sekä alueellinen sijainti (Tilastokeskuksen käyttämä kaupunki-maaseutu-alueuokitus; Helminen ym., 2014).

Kysely kerättiin tammi–toukokuussa 2020 sähköisenä kyselynä¹. Kyselyyn osallistui 5 674 nuorta 74 koulusta ympäri Suomea. Oppilaat vastasivat kyselyyn oppitunnin aikana ennalta sovittuna ajankohtana. Lopullisesta aineistosta poistettiin ne havainnot, jotka eivät joko olleet edenneet itse kyselyyn tai jättivät kyselyn kesken alkuvaiheessa (eivät vastanneet rikostekoja ja uhrikokemuksia koskeviin kysymyksiin). Lisäksi aineistosta siivottiin pois epäselvät havainnot (esimerkiksi viikonlopun aikana tai muulloin kuin sovittuina ajankohtina vastanneet). Lopullinen vastausprosentti oli 78 % (vuonna 2016 vastausprosentti oli 79 %).

Tutkimukseen osallistuminen perustui nuorten antamaan informoituun suostumukseen. Ennen suostumuksen pyytämistä nuorille annettiin tutkimuksessa käsiteltäviä tietoja koskeva tietosuojailmoitus sekä muuta tietoa tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Lisäksi nuorten huoltajia informoitiin tutkimuksesta ja heille annettiin mahdollisuus niin halutessaan kieltää huollettavansa osallistuminen tutkimukseen. Tutkimus kävi läpi Helsingin yliopiston ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin toimikunnan ennakoarvion ennen sen toteuttamista. Toimikunta totesi ennakoarviointiin toimitettujen materiaalien perusteella, että tutkimus on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan antamien ohjeiden mukainen ja eettisesti hyväksyttävä (lausunto 33/2019).

Tässä raportissa tarkastellaan yhteensä 17 erilaista kiellettyä tai lainvastaista tekoa ja 11 erilaista uhrikokemusta. Jokaisen teon kohdalla on kysytty, onko nuori tehnyt koskaan elämänsä aikana kyseistä tekoa, ja onko hän tehnyt teon kyselyhetkeä edeltäneen 12 kuukauden aikana. Elämän aikaista tekoihin osallistumista kuvaavat luvut voivat sisältää hyvinkin nuorella iällä tehtyjä tekoja. Uhrikokemusten kohdalla käytettiin samoja muisteluvaljeja. Lisäksi kysely sisälsi kysymyksiä rikostekojen ja uhrikokemusten teonpiirteistä, poliisin tietoon tulemisesta sekä rikollisuutta koskevista asenteista.

Tämän raportin analyysissä tarkastellaan tutkittavien rikostekojen, uhrikokemusten ja teonpiirteiden sekä rikoksiin liittyvien asenteiden jakaumia. Tarkastelu siis koskee sitä, kuinka yleisiä esimerkiksi tietyt teot, uhrikokemukset, teonpiirteet tai asenteet ovat 9.-luokkalaisten nuorten keskuudessa. Vahingontekojen, sähköisen kiusaamisen, tap-

---

¹ Kysely toteutettiin Unipark-sovelluksella.

peluun osallistumisen ja pahoinpitelyjen kohdalla teonpiirteenä tarkastellaan myös mahdollista vihamotiivia. Tulokset raportoidaan suhteellisina osuuksina (%). Tarkastelu kohdennetaan erikseen elämän aikana ja viimeisen vuoden aikana tapahtuneisiin rikostekoihin ja uhrikokemuksiin. Teonpiirteitä koskevat kysymykset viittaavat viimeisimpään kuluneen vuoden aikana tapahtuneeseen rikostekoon tai uhrikokemukseen. Ainoastaan seksuaalirikollisuuteen liittyvien uhrikokemusten kohdalla analysoidaan edellisen kokemuksen sijaan vastaajan itse pahimpana pitämän kokemuksen teonpiirteitä.

Ajallisessa tarkastelussa vuotta 2016 aiemmat luvut perustuvat pääasiassa aikaisempiin NRK-raportteihin (Näsi, 2016; Salmi, 2012). Vuotta 2016 vanhemmat yhdistettyjä vahingontekoja (ks. kohta 1.1 edellä) koskevat luvut on laskettu vuoden 2020 kyselyaineiston lisäksi Tietoarkistoon arkistoitujen vuosien 1995–2016 nuorisirikollisuuskyselyaineistojen perusteella (Tietoarkisto, 2021). Ajallisessa tarkastelussa arvioidaan myös sitä, eroavatko vuoden 2020 suhteelliset osuudet merkittävästi vuodesta 2016. Tässä tarkastelussa on käytetty yhdistettyä aineistoa vuosien 2016 ja 2020 Nuorisirikollisuuskyselyistä ja Chi²-testiä 95 % luottamustasolla. Suhteellisten osuuksien ja niiden luottamusvälien estimoinnissa sekä tilastollisessa testauksessa käytetään otantaasetelman ja vastauskadon huomioivia analyysipainoja sekä huomioidaan vastaajien ryvästyminen kouluihin (otantayksiköihin)². Rikoskäyttäytymisen ja uhrikokemusten yhteydessä edellisen vuoden aikana tapahtuneita tekoja tarkastellaan sekä kaikkien nuorten keskuudessa että erikseen tyttöjen ja poikien ryhmissä silloin, kun näiden ryhmien välinen ero on tilastollisesti merkitsevä (95 % luottamustasolla). Kyselyssä oli myös mahdollista valita sukupuoleksi vaihtoehto ”muu”, mutta tämän ryhmän kohdalla ei tehdä erillistä tarkastelua sen pienen koon vuoksi (2 % vastanneista).

1.3 COVID-19-pandemian mahdolliset vaikutukset tutkimustuloksiin

Kyselyn tuloksia tulkitessa on hyvä ottaa huomioon vuoden 2020 COVID-19-pandemian ja siihen liittyvien rajoitustoimien mahdollinen vaikutus. Esimerkiksi peruskoulut olivat etäopetuksessa 18.3.–14.5.2020. Samaan aikaan voimassa oli myös muita epidemiatilanteesta johtuvia rajoituksia (esim. Oksanen ym., 2020). Yhteensä kaikista osallistujista 774 vastaajaa (13,6 %) vastasi kyselyyn etäopetuksen aikana. Etäopetuksen aikana oppilaat vastasivat kyselyyn kotoaan osana etäopetustuntia. Normaalijärjestelyssä (ennen ja jälkeen etäopetuksen) oppilaat vastasivat kyselyyn koululuokassa opettajan valvomalla oppitunnilla.

Alustavien analyysien mukaan koronasulun aikana kyselyyn vastanneet raportoivat alempia rikostekojen esiintyvyyksiä edellisen 12 kuukauden aikaisissa rikosteoissa (Kivivuori ym., 2021). Etäopetuksen aikana annetuissa vastauksissa raportoidut esiintyvyydet olivat 1–6 prosenttiyksikköä matalampia rikosteosta riippuen. COVID-19-pandemian ja siihen liittyvien rajoitustoimilla on luultavasti ollut vaikutuksia nuorten rikoskäyttäytymiseen, mutta pandemia-aika muodostaa vain pienen osan vuoden kattavasta muisteluvaliosta (0–2 kuukautta). Näin ollen erot esiintyvyydessä selittynevät pääasiassa muuten kuin varsinaisissa eroissa rikoskäyttäytymisessä. Etäopetuksen aikana vastanneet erosivat joiltakin osin sosioekonomiselta profiililtaan ennen koronasulkua vastanneista. Etäopetus näytti karsivan vastaajien joukosta jonkin verran poikia sekä heikosti kou-

---

² Tämän raportin analyysit tehtiin Stata 15 -ohjelmistolla.

lussa menestyneitä oppilaita. Toisaalta työttömyyden, perherakenteen ja maahanmuuttotaustan suhteen etäopetuksen aikana vastanneet eivät eronneet ennen sitä vastanneista (Kivivuori ym. 2021)³. Kaiken kaikkiaan näyttää todennäköiseltä, että tässä raportoitavat rikostekojen esiintyvyydet ovat hieman todellista matalampia COVID-19-pandemiasta johtuen. Vaikutus on kuitenkin pieni, koska valtaosa nuorista (86,4 prosenttia) vastasi kyselyyn rajoitustoimien ulkopuolella.

---

³ Metodiefektin tarkastelussa vuoden 2020 sulkuaikaa verrattiin vuoden 2016 kyselyyn vastaavin aikarajauksin; katoanalyysi perustuu tähän vertailuun (Kivivuori ym. 2021).

2 NUORET RIKOSTEN TEKIJÖINÄ

2.1 Rikoskäyttäytymisen yleisyys elämän aikana ja kuluneen vuoden aikana

Vahingonteot. Taulukossa 1 on esitetty vahingontekoihin liittyvien tekojen yleisyys nuorten keskuudessa sekä elämän aikana että edellisen 12 kuukauden aikana. 26 prosenttia nuorista oli tahallisesti tuhonnut tai vahingoittanut jonkun toisen omaisuutta elämänsä aikana ("vahingonteko" Taulukossa 1). Edellisen vuoden aikana vahingontekoon oli syyllistynyt 9 prosenttia nuorista. Vahingonteot olivat yleisempi poikien (12 % edellisen vuoden aikana) kuin tyttöjen (5 % edellisen vuoden aikana) keskuudessa. Vahingonteoista 18 prosenttia oli kohdistunut koulun omaisuuteen tai koulurakennukseen. Kaikista nuorista 18 prosenttia oli elämänsä aikana kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja luvattomasti. Edellisen vuoden aikana osuus oli 7 prosenttia.

Varastaminen ja murtautuminen. Kaikista vastaajista 47 prosenttia oli syyllistynyt laittomaan verkkolataamiseen elämänsä aikana ja 25 prosenttia edellisen vuoden aikana. Pojista laittomaan verkkolataamiseen oli syyllistynyt 32 prosenttia ja tytöistä 16 prosenttia. Nuorten varkaudet kohdistuvat yleisimmin kouluun. Nuorista 33 prosenttia kertoi varastaneensa jotain koulusta elämänsä aikana ja 13 prosenttia edellisen vuoden aikana. Pojista 14 prosenttia oli varastanut koulusta edellisen vuoden aikana, kun tytöistä osuus oli 11 prosenttia. Noin joka neljäs (26 %) nuorista oli varastanut joskus elämänsä aikana kaupasta tai kioskista ja 6 prosenttia oli tehnyt niin viimeisten 12 kuukauden aikana. Muunlaisen varkauden oli tehnyt elämänsä aikana 12 prosenttia ja viimeisen vuoden aikana 5 prosenttia vastaajista. Muut varkaudet olivat yleisempiä poikien (6 %) kuin tyttöjen (2 %) keskuudessa. Vastaajista 12 prosenttia oli elämänsä aikana murtautunut sisään johonkin asuntoon, rakennukseen tai varastotilaan. Vuoden aikana näin oli tehnyt 5 prosenttia kaikista vastaajista. Pojista 7 prosenttia oli syyllistynyt murtoon edellisen vuoden aikana ja tytöistä 4 prosenttia.

Taulukko 1 Elämän aikana ja kuluneen vuoden aikana teon ainakin kerran tehneiden osuus nuorista, %

	Elämän aikana		Viimeisen 12 kuukauden aikana	
	%	95 % luottamusväli	%	95 % luottamusväli
Luvaton poissaolo koulusta	33	[30.9, 35.3]	23	[21.2, 24.5]
VAHINGOTEOT				
Seiniin piirtely	18	[15.9, 19.7]	7	[6.3, 8.7]
Vahingonteko ^a	26	[24.4, 28.1]	9	[7.7, 10.1]
MUUT OMAISUUSRIKOKSET				
Kaupasta varastaminen	26	[24.2, 28.2]	6	[5.2, 6.9]
Koulusta varastaminen	33	[30.5, 35.4]	13	[11.4, 14.5]
Muu varkaus	12	[10.9, 13.3]	5	[3.9, 5.3]
Murtautuminen	12	[11.0, 13.7]	5	[4.6, 6.3]
Luvaton verkkolataaminen	47	[44.4, 48.8]	25	[23.0, 26.2]
VÄKIVALTA				
Koulukiusaaminen	23	[21.2, 24.7]	5	[4.4, 6.5]
Sähköinen kiusaaminen	17	[15.5, 19.0]	9	[7.9, 10.3]
Osallistuminen tappeluun	17	[15.9, 18.6]	7	[6.5, 8.4]
Pahoinpitely	11	[10.0, 12.9]	4	[3.4, 4.9]
Uhkaaminen varastamis- tarkoituksessa	3	[2.4, 3.6]	2	[1.3, 2.4]
Aseen mukana pitäminen	9	[8.1, 10.4]	6	[5.2, 7.1]
PÄIHTEISIIN LIITTYVÄT TEOT				
Alkoholin humalajuominen	41	[38.3, 42.9]	37	[34.5, 39.0]
Kannabiksen käyttö	9	[8.3, 10.8]	7	[6.3, 8.5]
Muun huumeen käyttö ^b	4	[3.1, 4.6]	3	[2.2, 3.4]
Humalassa ajo moottoriajoneuvolla	8	[7.1, 9.8]	7	[5.8, 8.1]
N	5 674			

^a Muuttujaan on yhdistetty aiemmissa kyselyissä erikseen kysytyt vahingonteat koulussa ja muualla. ^b Kysymyksellä kartoitettiin muiden huumeiden kuin marihuanan ja hasiksen käyttöä. Vuoden 2020 kyselyssä ei kysytty aiempien vuosien tapaan tarkentavia kysymyksiä siitä, mitä aineita vastaaja tarkalleen oli käyttänyt. Näin ollen luvut voivat sisältää myös muita kuin virallisesti huumausaineeksi luokiteltuja aineita.

Väkivalta. Nuorten yleisimpiä väkivaltatekoja ovat koulukiusaaminen ja internetin välityksellä tapahtuva sähköinen kiusaaminen. Vastaajista 23 prosenttia oli syyllistynyt elämänsä aikana koulukiusaamiseen ja 17 prosenttia sähköiseen kiusaamiseen. Edellisen vuoden aikana koulukiusaamiseen oli syyllistynyt 5 prosenttia ja sähköiseen kiusaamiseen 9 prosenttia nuorista. Kiusaaminen oli yleisempää poikien (7 % edellisen vuoden aikana) kuin tyttöjen keskuudessa (4 % edellisen vuoden aikana). Sukupuoliero oli vielä huomattavampi sähköisessä kiusaamisessa. Pojista 12 prosenttia oli kiusannut sähköisesti edellisen vuoden aikana, kun tytöistä osuus oli 6 prosenttia.

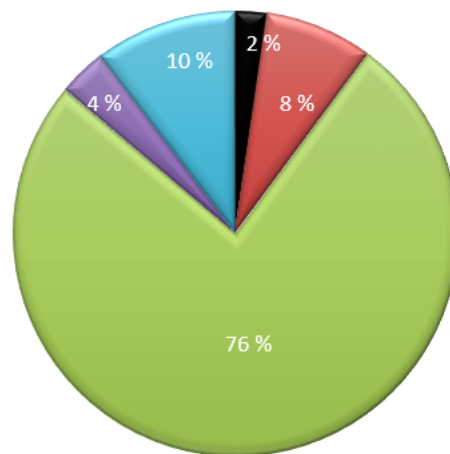
Vastaajista 17 prosenttia oli osallistunut elämänsä aikana tappeluun julkisella paikalla. Edellisen vuoden aikana näin oli tehnyt 7 prosenttia. Tappeluun oli edellisen vuoden aikana osallistunut 11 prosenttia pojista ja 3 prosenttia tytöistä. Edellisistä tappelutapauksista 31 prosentissa tappelu oli tapahtunut koulussa tai koulun pihalla, ja 48 prosentissa tapauksista oli aiheutunut vahinkoa joko ihmisille, omaisuudelle tai kummallekin. Vahinkoa aiheuttaneiden tappeluiden osuus kaikista tapauksista siis nousi vuoden 2016 tutkimuksesta (Taulukko 2). Vastaajista 28 prosenttia kertoi olleensa vähintään hieman humalassa osallistuessaan tappeluun edellisen kerran.

Taulukko 2 Väkivallan teonpiirteiden kehitys 2001-2020, % viimeisimmistä tapauksista

	2001	2004	2008	2012	2016	2020
Tappelemisesta aiheutui vahinkoa ihmisille ja/tai omaisuudelle	47	53	54	47	42	48
Pahoinpitelyn uhri tarvitsi ensiapua	11	11	16	9	9	6
Pahoinpitelyn uhri joutui lääkäriin tai sairaalaan	11	14	9	9	9	15

Pahoinpitelyyn oli syyllistynyt elämänsä aikana 11 prosenttia vastaajista ja 4 prosenttia oli pahoinpidellyt jonkun edellisen vuoden aikana. Pojista 6 prosenttia oli pahoinpidellyt jonkun edellisen vuoden aikana, kun tytöistä näin oli tehnyt 2 prosenttia. Nuorten tekemien pahoinpitelyiden uhri oli useimmiten toinen tekijälle tuttu nuori (35 %). Uhri oli tekijälle entuudestaan tuntematon nuori 17 % tapauksista. Pahoinpitelyt kohdistuivat verrattain harvoin nuorelle tuttuun tai tuntemattomaan aikuiseen (7 %). Poikien pahoinpitelytapauksista 93 prosenttia oli kohdistunut toiseen poikaan. Tyttöjen pahoinpitelyistä 56 prosenttia kohdistui poikiin. Pahoinpitelyiden teonpiirteiden kehitys on raportoitu taulukossa 2. Edellisistä pahoinpitelytapauksista 15 prosenttia oli sellaisia, että uhri joutui sen johdosta lääkäriin tai sairaalaan. Lääkärin tai sairaalahoitoa vaatineiden pahoinpitelyiden osuus tapahtuneista pahoinpitelyistä lisääntyi vuoden 2016 tutkimuksesta, kun taas ensiapua vaatineiden osuus kaikista tapauksista hieman laski. Valtaosassa tapauksista uhri ei tarvinnut hoitoa pahoinpitelyn takia (58 % tapauksista). Joka viidennessä tapauksessa (20 %) vastaaja ei osannut sanoa, oliko uhri tarvinnut hoitoa.

Vastaajista 3 prosenttia oli elämänsä aikana uhannut toista henkilöä varastamistaroituksessa. Edellisen vuoden aikana näin oli tehnyt 2 prosenttia vastaajista (2 % pojista ja 1 % tytöistä). Vastaajista 9 prosenttia oli joskus elämänsä aikana kantanut julkisella paikalla mukanaan asetta tai aseeseen tarkoitamaansa esinettä. Edellisen vuoden aikana näin oli tehnyt 6 prosenttia. Pojista 9 prosenttia oli kantanut asetta tai sellaiseksi tarkoitettua esinettä mukanaan julkisella paikalla edellisen vuoden aikana. Tytöistä näin oli tehnyt 3 prosenttia. Tyypillisimmin (76 prosentissa tapauksista) ase oli ollut puukko, linkkuveitsi tai muu teräase (Kuvio 1). Kymmenessä prosentissa tapauksista ase oli ollut joko ilmakivääri tai muu ilmanpaineella toimiva ase tai tuliase. Yleisimmin ase oli ollut mukana itsepuolustukseksi (45 % tapauksista). Tapauksista 8 prosenttia oli sellaisia, joissa vastaaja oli kantanut mukanaan asetta käyttäkseen sitä jotakin henkilöä tai ryhmää vastaan. Ase oli ollut mukana koulussa 41 prosentissa tapauksista.

- ilmakivääri tai muu ilmanpaineella toimiva ase
- ampuma-ase (tuliase)
- puukko, linkkuveitsi tai muu teräase
- tylppä esine (esim. keppi, vasara)
- muu aseeksi tarkoittamasi esine

Kuvio 1 Nuorten mukanaan pitämien aseiden tyyppi, % viimeisimmistä tapauksista (NRK-2020)

Päihteisiin liittyvät teot. Vastaajista 41 prosenttia oli ollut humalassa elämänsä aikana ja 37 prosenttia edellisen vuoden aikana. Marihuanaa tai hasista oli käyttänyt kokeillut elämänsä aikana 9 prosenttia vastaajista. Edellisen vuoden aikana marihuanaa tai hasista oli käyttänyt tai kokeillut 7 prosenttia nuorista (9 % pojista ja 5 % tytöistä). Neljä prosenttia oli käyttänyt muita huumeita elämänsä aikana ja kolme prosenttia edellisen vuoden aikana. Muiden huumeiden käyttö oli yleisempää pojilla (3 %) kuin tytöillä (2 %). Kahdeksan prosenttia vastaajista oli joskus elämänsä aikana ajanut humalassa autolla, moottoripyörällä tai mopolla. Edellisen vuoden aikana näin oli tehnyt 7 prosenttia (9 % pojista ja 5 % tytöistä).

Muut teot. Vastaajista 33 prosenttia oli joskus elämänsä aikana ollut poissa koulusta ilman lupaa. Edellisen vuoden aikana näin oli tehnyt 23 prosenttia.

2.2 Rikoskäyttäytymisen yleisyys 1995–2020

Taulukossa 3 on esitetty eri rikoskäyttäytymisen ajallinen kehitys aikavälillä 1995–2020. Tämä tarkastelu rajoittuu edellisen 12 kuukauden aikana tehtyihin tekoihin. Liitetaulukoissa 1 ja 2 on esitetty rikoskäyttäytymisen kehitys erikseen tyttöjen ja poikien keskuudessa. Keskeinen huomio rikostekojen kehityksestä on se, että kaikki vuodesta 1995 asti mukana olleet teot ovat vähentyneet huomattavasti 25 vuoden seurantajakson aikana. Vuoden 2020 tutkimuksessa rikoskäyttäytyminen on jäänyt pääasiassa vuoden 2016 tasolle. Vuoden 2020 kyselyssä enää luvaton poissaolo koulusta, vahingonteot ja koulukiusaaminen ovat vähentyneet tilastollisesti merkitsevästi. Vahingontekojen kohdalla on tosin syytä huomata, että niiden mittaustapa on muuttunut aiemmista vuosista

(ks. muuttujat-luku). Muiden huumeiden kuin marihuanan tai hasiksen käyttö sen sijaan kasvoi hieman vuodesta 2016.

Taulukko 3 Kuluneen vuoden aikana teon ainakin kerran tehneiden osuus nuorista 1995–2020, %

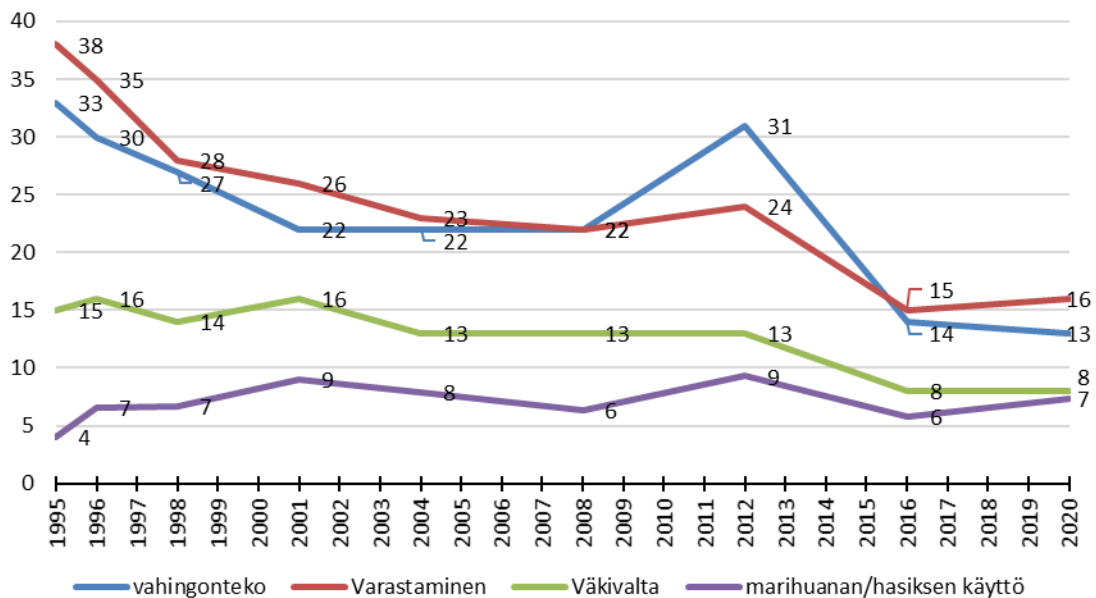
	1995	1996	1998	2001	2004	2008	2012	2016	2020
Luvaton poissaolo koulusta	[46	42	43]	39	38	41	40	26	23*
Seiniin piirtely	19	18	16	13	12	12	16	7	7
Vahingonteko ^a	[26	21	18	15	15	16	25	11]	9*
Kaupasta/kioskista varastaminen	15	19	15	12	10	10	10	5	6
Koulusta varastaminen	30	27	21	19	17	15	20	11	13
Murtautuminen	..	..	..	..	..	8	7	4	5
Luvaton verkkolataaminen	..	..	..	..	..	69	71	24	25
Koulukiusaaminen	25	22	20	15	16	21	21	7	5*
Sähköinen kiusaaminen	..	..	..	..	..	..	..	8	9
Osallistuminen tappeluun	13	14	13	14	12	11	11	7	7
Pahoinpitely	8	7	6	8	6	6	6	4	4
Uhkaamalla varastaminen	..	..	..	..	..	1	3	2	2
Aseen mukana kantaminen	..	..	..	..	..	..	9	6	6
Alkoholin humalajuominen	..	..	..	..	..	..	51	35	37
Marihuanan/hasiksen käyttö	4	7	7	9	8	6	9	6	7
Muun huumeen käyttö ^b	..	..	..	[1	1	2]	4	2	3*
Humalassa ajo moottoriajoneuvolla	16	16	16	13	14	15	13	7	7
N	1195	4204	4503	4347	5142	5826	4855	6061	5674

^a Vuoden 2020 kyselyssä ei enää kysytty erikseen vahingonteoista koulussa ja muualla. Näin ollen luku sisältää kummatkin vahingonteat. Myös aiempien vuosien luvut on estimoitu uudelleen niin, että vahingonteat koulussa ja muualla on yhdistetty samaan muuttajaan. ^b Kysymys viittaa muihin huumaaviin aineisiin kuin marihuanaan/hasikseen. Vuonna 2020 ei kysytty tarkentavia kysymyksiä käytetyistä aineista. Aiempina vuosina havainnoista on siivottu pois sellaiset tapaukset, joissa käytettyä ainetta ei ole luokiteltu huumausaineeksi; [] = Hakasulkeiden sisällä olevina vuosina käytössä ollut kysymys on poikennut vuodesta 2020 (ks. esim. Näsi, 2016); *= ero vuoden 2016 osuuteen on tilastollisesti merkitsevä 95 % luottamustasolla.

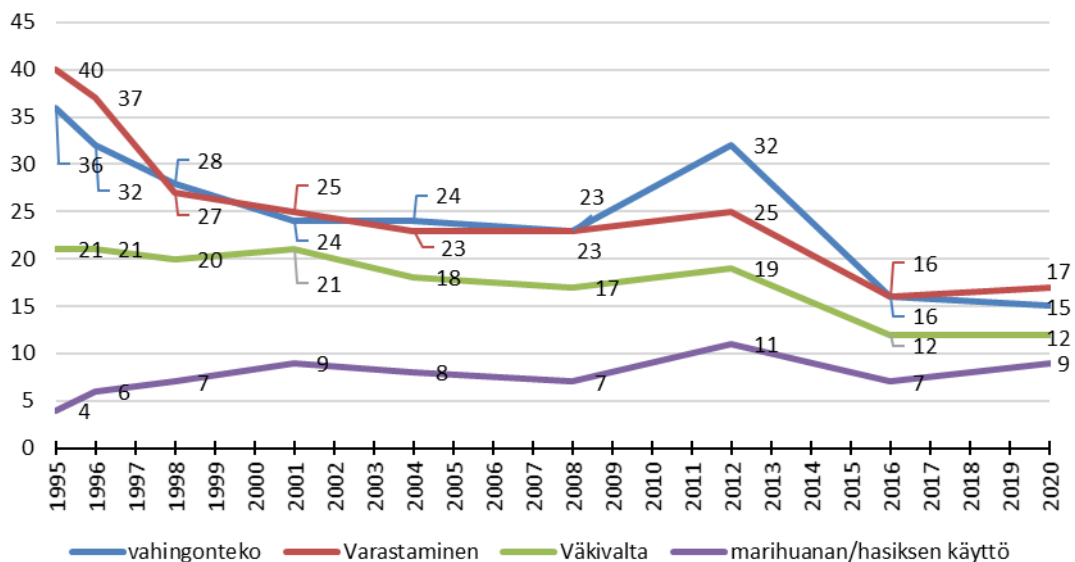
2.3 Yleiskuva keskeisten rikostyyppien kehityksestä

Kuviossa 2 on tarkasteltu tarkemmin neljän eri tekotyypin (vahingonteat, väkivalta, varastaminen ja marihuanan ja hasiksen käyttö) kehitystä aikavälillä 1995–2020. Varastamisteoiksi on tässä tarkastelussa katsottu kaupasta ja koulusta varastaminen. Omaisuuden vahingoittaminen taas käsittää seiniin piirtelyn ja kirjoittelun sekä vahingonteat. Väkivallan osalta tarkastellaan pahoinpitelyjä ja osallistumista tappeluihin julkisilla paikoilla. Varastamisen ja omaisuuden vahingoittamisen osalta on nähtävissä suuntaus, jossa teot ovat ensin vähentyneet huomattavasti 2000-luvun alkuun tultaessa. Kehitys pysähtyi ensin 2000-luvun alkuvuosina, mutta kääntyi sitten selvään nousuun vuoden 2012 mittauksessa. Sitten kaikki teot vähenivät huomattavasti vuoteen 2016 mennessä. Myös väkival-

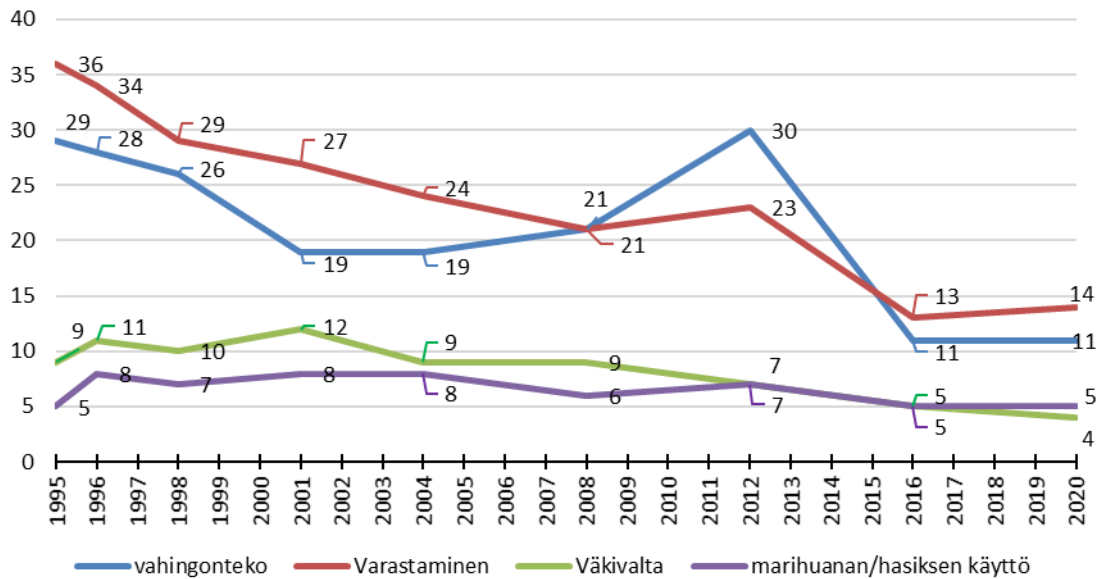
lan kohdalla teot ovat vähentyneet huomattavasti seurannan aikana, mutta suurin väheneminen tapahtui vasta 2010-luvulla. Vain kannabiksen käytössä on nähty lievää kasvua seurantajakson aikana. Kaikki tekotyypit ovat pysyneet samalla tasolla vuoden 2016 jälkeen (muutos ei ole merkitsevä yhdenkään tekotyyppin kohdalla). Kuvioissa 3 ja 4 on esitetty keskeisten rikostyyppien kehitys erikseen tytöille ja pojille. Myös sukupuolittain tarkasteltuna kaikki tekotyypit ovat pysyneet samalla tasolla kuin vuonna 2016 (muutos ei ole merkitsevä yhdenkään tekotyyppin kohdalla).

Kuvio 2 Kuluneen vuoden aikana eri tekotyyppisiin osallistuneiden osuus nuorista 1995–2020, %

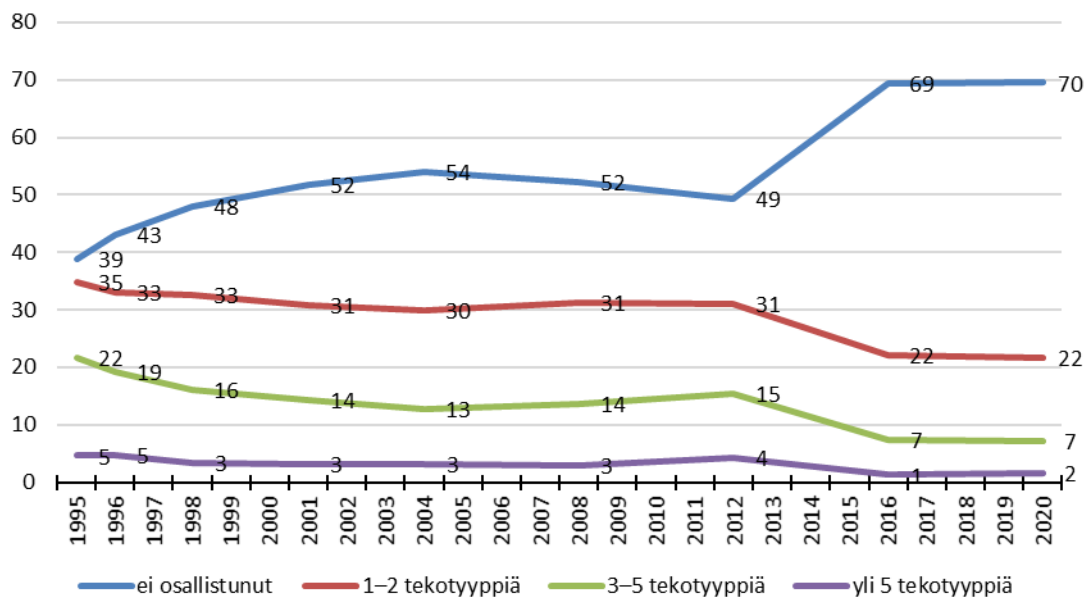
Kuvio 3 Kuluneen vuoden aikana tekotyyppisiin osallistuneita poikia 1995–2020, %

Kuvio 4 Kuluneen vuoden aikana tekotyyppeihin osallistuneita tyttöjä 1995–2020, %

2.4 Riköskäyttäjymisen laaja-alaisuus

Kuviossa 5 on tarkasteltu nuorten riköskäyttäjymisen laajuuden kehitystä aikavälillä 1995 ja 2020. Tarkastelussa on mukana yhdeksän Nuorisoriikollisuuskyseilyissä vuodesta 1995 asti mukana ollutta tekoa: seiniin piirtely, vahingonteat, kaupasta varastaminen ja koulusta varastaminen, koulukiusaaminen, osallistuminen tappeluun, pahoinpitely, marihuanan tai hasiksen käyttö sekä humalassa moottoriajoneuvolla ajaminen. Nuoret on jaettu neljään ryhmään sen mukaisesti, kuinka moneen erityyppiseen rikostekoon he ovat syyllistyneet edellisen 12 kuukauden aikana (ei yhteenkään rikostekoon, 1–2 tekotyyppiä, 3–5 tekotyyppiä ja yli 5 tekotyyppiä). Niiden nuorten määrä, jotka eivät ole osallistuneet yhteenkään tekotyyppiin, on kasvanut selvästi seurantajakson aikana. Vuosien 2016 ja 2020 välillä riköskäyttäjymisen laaja-alaisuudessa ei kuitenkaan enää tapahtunut merkitsevää muutosta.

Kuvio 5 Rikoskäyttäytymisen laaja-alaisuus nuorten keskuudessa 1995–2020, %

2.5 Vihamotiivi

Vuoden 2020 kyselyssä tiettyjen rikostekojen osalta tiedusteltiin viimeksi tapahtuneiden tekojen taustalla olleita mahdollisia vihamotiiveja (taulukko 4). Vihamotiivi määriteltiin tarkoittamaan tekoja, joiden taustalla oli kohteen kieleen, ihonväriin, uskontoon, kansallisuuteen, yhteiskunnalliseen mielipiteeseen, sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä syy. Sähköisen kiusaamisen osalta vihamotiivin määrittely poikkesi hieman muista teoista. Siinä vihamotiivi määriteltiin tarkoittamaan tekoja, joiden taustalla oli kohteen etninen tai kansallinen tausta, uskonto, poliittinen kanta, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli tai vammaisuus. Käytetty määritelmä perustui verkkovihatuutkimuksessa laajalti käytössä olevaan mittaustapaan (esim. Kaakinen, Oksanen & Räsänen, 2018).

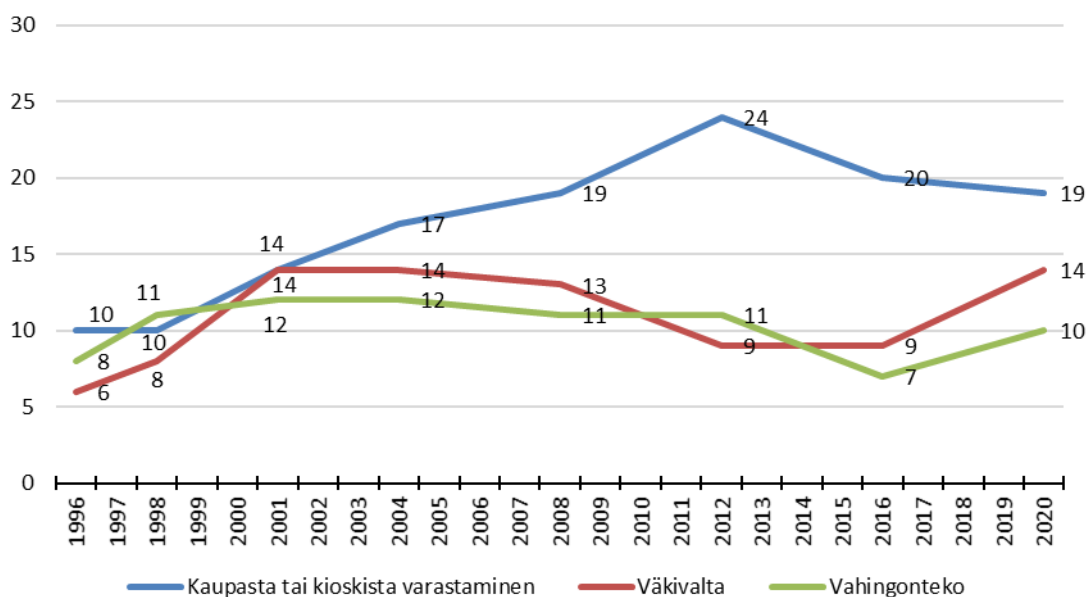
Vihamotiivi oli taustalla 14 prosentissa vahingonteoista, 15 prosentissa tappeluun osallistumisista ja 17 prosentissa pahoinpitelyistä. Sähköisen kiusaamisen osalta joka neljänneen (25 %) edellisistä tapauksista liittyi vihamotiivi. Edellisten tekojen taustalla olleet vihamotiivit on eritelty tarkemmin taulukossa 4.

Taulukko 4 Vihamotiivit edellisten tekojen osalta 12 kk aikana (%)

	Vahingonteko	Tappeluun osallistuminen	Pahoinpitely
Kieli	3	4	5
Ihönväri	10	9	7
Uskonto	4	6	3
Kansallinen tausta	5	5	4
Yhteiskunnallinen mielipide	3	5	7
Sukupuoli	1	2	1
Seksuaalinen suuntautuminen	4	5	6
Jokin vihamotiivi	14	15	17

2.6 Poliisin tietoon tuleminen

Kuviossa 6 on tarkasteltu nuorten rikosten tulemista poliisin tietoon aikavälillä 1996–2020. Niistä nuorista, jotka ovat joskus syyllistyneet varkauteen (kaupasta tai kioskista), vahingontekoon tai pahoinpitelyyn (väkivalta kuviossa 6), yhä isompi osa kertoo ainakin yhden teon tulleen poliisin tietoon. Varkauksien kohdalla poliisin tietoon tuleminen on tosin laskenut vuodesta 2012 alkaen. Lasku ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevää enää vuosien 2016 ja 2020 välillä. Sekä pahoinpitelyt että vahingonteot taas olivat tulleet vuonna 2020 todennäköisemmin poliisin tietoon kuin vuonna 2016. Ero vuoteen 2016 on kummankin tekotyyppin kohdalla tilastollisesti merkitsevä. Tosin on syytä muistaa, että kyselyn uudistuksesta johtuen vahingonteoissa ovat vuoden 2020 osalta mukana aiemmasta poiketen myös koulussa tehdyt teot. Tämä on voinut vaikuttaa poliisin tietoon tulemisen todennäköisyyteen (vrt. Kivivuori ym. 2013).

Kuvio 6 Poliisin tietoon tulemisen yleisyys kiellettyihin ja rikollisiin tekoihin elämänsä aikana osallistuneiden keskuudessa 1996–2020, %

3 NUORET RIKOSTEN UHREINA

3.1 Uhrikokemusten yleisyys elämän aikana ja kuluneen vuoden aikana

Nuorisoriollisuuskyselyissä on mitattu vuodesta 1998 lähtien nuorten joutumista rikosten uhreiksi (Taulukko 5). Vuoden 2016 kyselyssä mukaan otettiin yksi uusi uhrikokemuksen muoto, toisen nuoren tekemä seksuaalinen häirintä, joten kyselyssä on nykyisellään mukana 11 erilaista uhrikokemusta vahingonteosta ja varastamisesta erityyppiisiin väkivallan muotoihin. Taulukossa 5 näkyy uhrikokemusten yleisyys nuorten keskuudessa. Jokaisen teon osalta on kysytty, onko teko kohdistunut nuoreen (a) joskus hänen elämänsä aikana ja (b) viimeisen vuoden aikana. Samoin kuin rikoskäyttämistä karotteissa kysymyksissä, myös uhrikokemusten osalta niitä nuoria, jotka olivat kokeneet tapahtuman vuoden aikana, pyydettiin muistelemaan kunkin teon kohdalla viimeisintä tapausta ja vastaamaan sitä koskeviin jatkokysymyksiin. Vain seksuaalirikosten kohdalla tarkentavat kysymykset koskivat edellisen kokemuksen sijaan vastaajan pahimpana pitämää kokemusta.

Taulukko 5 Elämän aikana ja kuluneen vuoden aikana uhrikokemuksen ainakin kerran kokeneiden osuus nuorista, %

	Elämän aikana		Viimeisen 12 kuukauden aikana	
	%	95 % luottamusväli	%	95 % luottamusväli
OMAIUUUSRIKOKSET				
Omaisuuuden vahingoittaminen	34	[31.6, 35.6]	11	[9.6, 11.9]
Varastaminen	40	[38.0, 42.9]	13	[11.2, 14.0]
Uhkaamalla varastaminen	9	[7.9, 10.5]	3	[2.7, 4.0]
VÄKIVALTA				
Kiusaaminen	41	[39.4, 43.5]	10	[9.2, 11.2]
Sähköinen kiusaaminen	28	[25.6, 29.7]	13	[12.3, 14.7]
Uhkailu	32	[30.6, 34.0]	14	[12.7, 15.2]
Fyysinen väkivalta	26	[24.5, 27.5]	10	[8.5, 10.7]
Vanhempien kuritusväkivalta	22	[20.8, 24.2]	4	[3.0, 4.5]
Viharikos	11	[10.2, 12.4]	6	[5.1, 6.9]
SEKSUAALINEN VÄKIVALTA				
Toisen nuoren tekemä seksuaalinen häirintä	14	[12.5, 15.1]	9	[7.9, 10.2]
Aikuisen tekemä seksuaalinen häirintä	7	[6.3, 8.5]	4	[3.7, 5.3]

Varkaudet ja vahingonteot. Varkaudet ja vahingonteot olivat verrattain yleisiä uhrikokemuksia nuorten keskuudessa. Näistä yleisimpiä olivat varkauskokemukset. Nuorista 40 prosenttia oli ollut varkauden kohteena elämänsä ja 13 prosenttia edellisen vuoden aikana. Pojat (14 %) olivat olleet varkauden kohteena tyttöjä useammin (11 %). Nuorista 34 prosenttia oli kokenut omaisuuteen kohdistuvaa ilkivaltaa elämänsä aikana. Omaisuuuden vahingoittamisen kohteena oli edellisen vuoden aikana ollut 11 prosenttia vastaajista, ja kokemukset olivat pojilla (13 %) tyttöjä (8 %) yleisempiä. Yhdeksän prosenttia

vastaajista raportoi, että joku oli hänen elämänsä aikana varastanut tai yrittänyt varastaa häneltä jotain käyttämällä väkivaltaa tai sen uhkaa. Edellisen vuoden aikana uhkaamalla varastamisen kohteena oli ollut 3 prosenttia vastaajista (5 % pojista ja 2 % tytöistä).

Kiusaaminen. Vastaajista 41 prosenttia oli ollut koulukiusaamisen kohteena joskus elämänsä aikana. Edellisen vuoden aikana osuus oli kymmenen prosenttia. Tytöt (11 %) olivat kiusaamisen uhrina poikia (9 %) useammin. Vastaajista 28 prosenttia oli kokenut sähköistä kiusaamista joskus elämänsä aikana. Kuluneen vuoden aikana sähköistä kiusaamista oli kokenut 13 prosenttia. Sähköisessä kiusaamisessa 22 prosentissa tapauksista taustalla oli vihamotiivi (ks. 2.5 Vihamotiivi).

Fyysinen väkivalta. Vastaajista 32 prosenttia oli kokenut väkivallalla uhkaamista joskus elämänsä aikana ja 14 prosenttia kuluneen vuoden aikana. Pojat (17 %) olivat kokeneet väkivallalla uhkaamista tyttöjä (10 %) enemmän. 26 prosenttia oli kokenut fyysistä väkivaltaa joskus elämänsä aikana. Edellisen 12 kuukauden aikana väkivaltaa oli kokenut 10 prosenttia (13 % pojista ja 6 % tytöistä). Väkivallan tekijä oli ollut poika 95 prosentissa poikiin kohdistuneista ja 63 prosentissa tyttöihin kohdistuneista tapauksista. Tapauksista 14 prosenttia oli sellaisia, joissa uhri oli ollut vähintään hieman humalassa, ja 25 prosentissa tekijä oli joko ollut humalassa tai oli luultavasti ollut humalassa. Tapauksista 60 prosentissa uhri ei ollut saanut vammoja. Neljässä prosentissa uhri oli saanut hoitoa saamiinsa vammoihin. Vuoden aikana väkivaltaa kokeneista vastaajista 7 prosenttia kertoi, että hän tai joku muu oli ilmoittanut asiasta poliisille. Väkivaltatapaukset olivat sattuneet useimmin koulussa (36 %). Tapauksista 22 prosenttia oli tapahtunut yksityisasunnossa ja samoin 22 prosenttia kaupungilla tai kunnan keskustassa.

Nuorista 11 prosenttia kertoi, että joku on hänen elämänsä aikana tahallisesti uhkaillut häntä tai kohdistanut häneen väkivaltaa hänen kielensä, ihonvärinsä, uskontonsa, yhteiskunnallisten mielipiteittensä tai jonkin muun vastaavan ominaisuuteensa vuoksi. Kuusi prosenttia oli ollut tällaisen viharikoksen kohteena kuluneen vuoden aikana. Pojat (6 %) olivat olleet viharikoksen kohteena tyttöjä (5 %) useammin. Viharikostapauksista valtaosa (46 %) oli tapahtunut koulussa. Kaupungilla tai kunnan keskustassa oli tapahtunut 19 prosenttia tapauksista ja 6 prosenttia oli tapahtunut yksityisasunnossa. Teossa oli ollut useampi tekijä 49 prosentissa tapauksista. Vastaajien mukaan teon syynä oli ollut vastaajan kieli 12 prosentissa, ihonväri 16 prosentissa, uskonto 17 prosentissa ja kansalaisuus 15 prosentissa tapauksista. Jokin edellisistä oli syynä kaikkiaan 36 prosentissa viharikostapauksista. Vastaajan yhteiskunnalliset mielipiteet olivat syynä 22 prosentissa tapauksista. Seksuaalinen suuntautuminen oli teon syynä 18 prosentissa ja sukupuoli 10 prosentissa teoista.

Vanhempien kuritusväkivaltaa oli elämänsä aikana kokenut 22 prosenttia ja viimeisen 12 kuukauden aikana 4 prosenttia nuorista. Tytöt (5 %) olivat kokeneet kuritusväkivaltaa viimeisen vuoden aikana poikia (2 %) yleisemmin. Tekijänä oli useimmin isä (50 %). Äiti oli tekijänä 41 prosentissa tapauksia ja isäpuoli 8 prosentissa. Tapauksista 66 prosenttia oli sellaisia, että uhrille ei koitunut teosta vammoja. Hoitoa vaatineita vammoja uhri sai 4 prosentissa kaikista tapauksista.

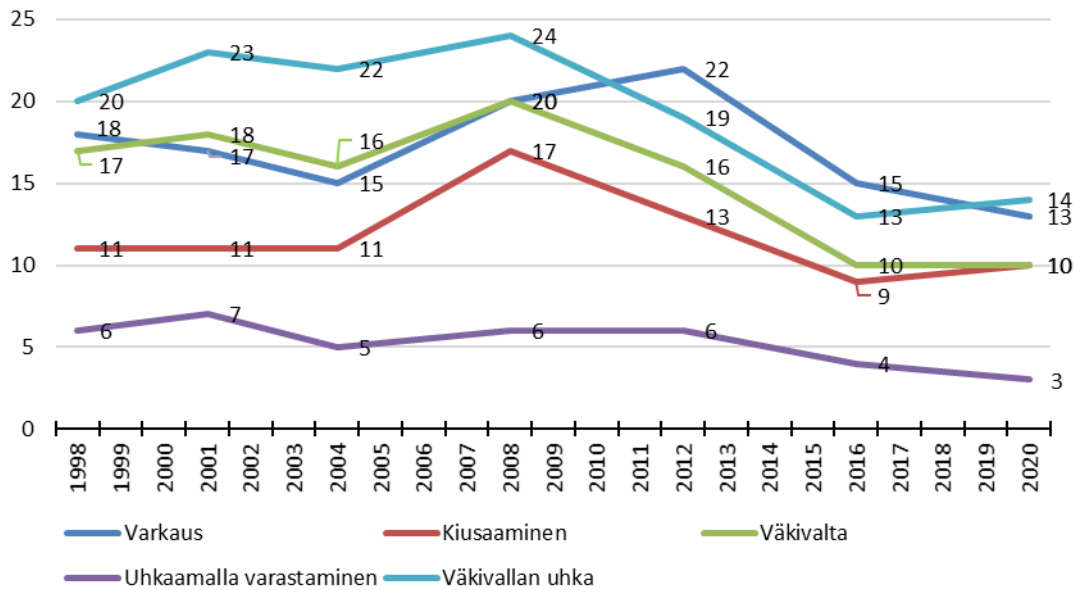
Seksuaalinen häirintä ja väkivalta. Elämänsä aikana 14 prosenttia vastaajista oli kokenut seksuaalista häirintää tai väkivaltaa toisen nuoren ja 7 prosenttia aikuisen taholta. Edellisen 12 kuukauden aikana 9 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää tai väki-

valtaa toisen nuoren taholta. Tytöistä tällaista häirintää tai väkivaltaa oli kokenut 14 prosenttia ja pojista 4 prosenttia. Aikuisen taholta seksuaalista häirintää tai väkivaltaa oli kokenut vuoden aikana 7 % tytöistä ja yksi prosentti pojista.

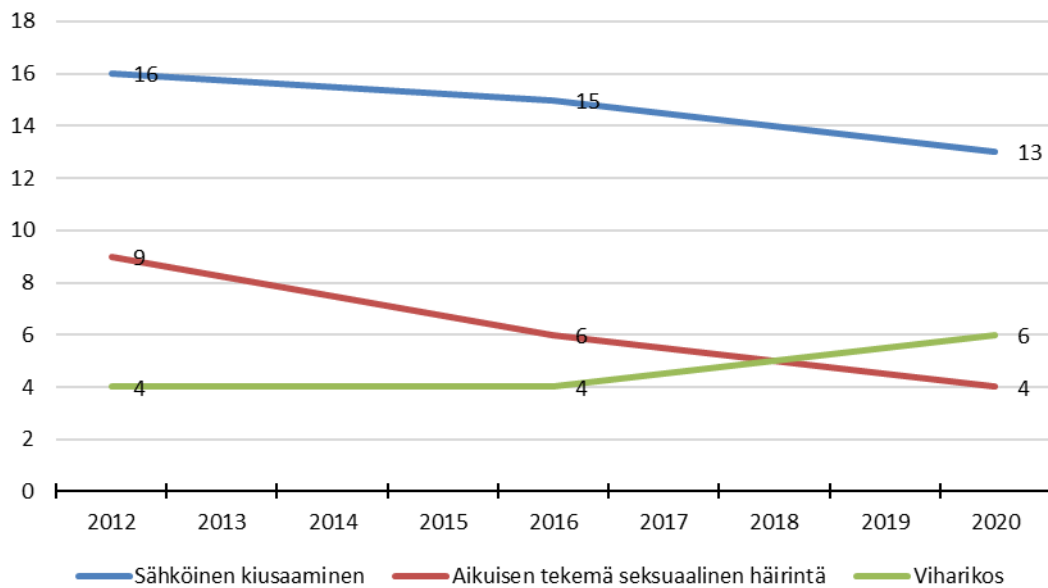
Seksuaalista häirintää tai väkivaltaa joskus elämänsä aikana kokeille nuorille esitettiin lisäksi tarkentavia kysymyksiä tapauksesta, jota he itse pitivät pahimpana. *Aikuisen* tekemän seksuaalisen häirinnän tai väkivallan pahimmiksi koetuista tapauksista suurin osa oli sisältänyt seksuaalissävytteistä kommentointia (50 %), koskettelua (45 %), ahdistelevia tai seksuaalisia viestejä (24 %), suostuttelua suuseksiin tai yhdyntään (14 %) ja suostuttelua koskettelemaan teon tekijää (14 %). Tekijä oli yleensä ollut joko tekijälle ennestään tuntematon aikuinen (45 % tapauksista) tai tekijälle ennestään tuttu mutta ei kuitenkaan ystävä (13 %). *Toisen nuoren* tekemät teot olivat sisältäneet yleisimmin seksuaalissävytteistä kommentointia (42 %) ja koskettelua (42 %), seksuaalisia viestejä (34 %), suostuttelua koskettelemaan teon tekijää (13 %) ja suostuttelua suuseksiin tai yhdyntään (12 %). Tekijä oli yleensä henkilö, jonka nuori tunsi ennestään, mutta ei pitänyt tätä ystävänsä (31 %), nuoren ystävä (18 %) tai nuorelle tuntematon henkilö (17 %). Fyysistä väkivaltaa sisälsi 13 % prosenttia toisen nuorten ja 8 % aikuisen tekemistä pahimmiksi koetuista teoista.

3.2 Uhrikokemusten yleisyys 1998–2020

Kuviossa 7 on tarkasteltu viiden sellaisen (edellisen vuoden aikaisten) uhrikokemuksen ajallista kehitystä, jotka ovat olleet mukana kyselyissä vuodesta 1998 alkaen (varkaudet, väkivalta, väkivallalla uhkaaminen, kiusaaminen ja uhkaamalla varastaminen). Yleisesti uhrikokemukset ovat vähentyneet seurantajakson aikana. Lasku ajoittui pääasiassa vuosien 2008 ja 2016 välille. Vuoden 2020 kyselyssä vain varkauksien lasku ja kiusaamisen lisääntyminen ovat tilastollisesti merkitseviä. Kuviossa 8 puolestaan tarkastellaan kolmen uudemman uhrikokemuksen kehitystä (sähköinen kiusaaminen, aikuisen tekemä seksuaalinen häirintä tai -väkivalta ja viharikos). Ne otettiin mukaan kyselyyn vuonna 2012. Näistä sähköinen kiusaaminen ja seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat vähentyneet seurantajakson aikana. Vain seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kohdalla lasku on tilastollisesti merkitsevää vuosien 2016 ja 2020 välillä. Viharikoskokemusten määrä kasvoi seurantajakson aikana. Kasvu on tilastollisesti merkitsevää vuosien 2016 ja 2020 välillä.

Kuvio 7 Kuluneen vuoden aikana uhrikokemuksen kokeneiden osuus nuorista 1998–2020, %

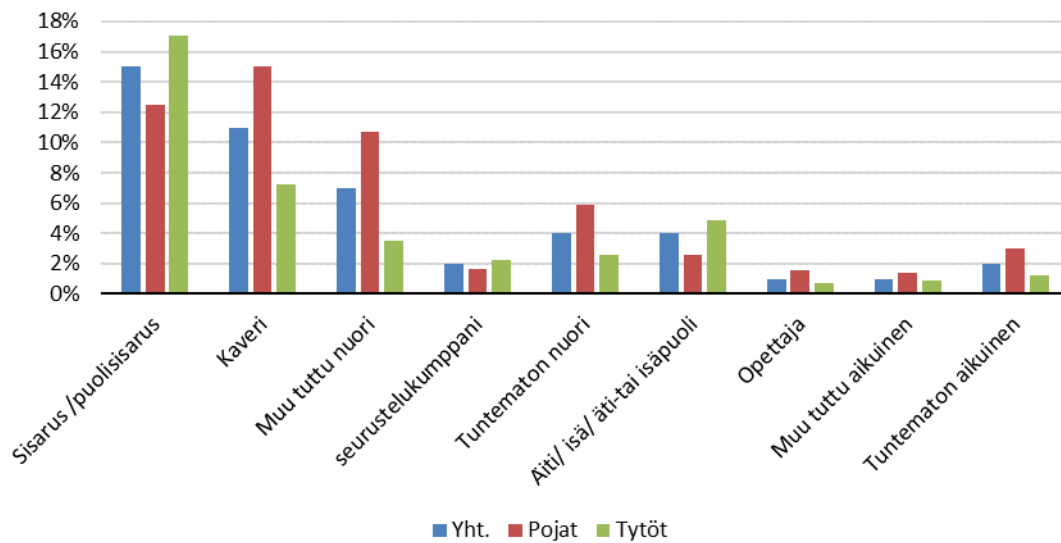
Kuvio 8 Kuluneen vuoden aikana sähköistä kiusaamista, seksuaalista häirintää tai viharikoksen kokeneiden osuus nuorista 2012–2020, %

3.3 Kuka kohdistaa väkivaltaa nuoriin?

Vastaajia pyydettiin myös erittelemään, mitkä tahot olivat viimeisen vuoden aikana käyneet fyysisesti hänen kimppuunsa, kuten lyöneet, potkineet tai käyttäneet jotakin asetta (Kuvio 9). Nuorista 17 prosenttia oli kokenut fyysistä väkivaltaa perheenjäsenen taholta. Tytöt (20 %) kokivat fyysistä väkivaltaa perheenjäsenen taholta useammin kuin pojat (14 %). Muun kuin perheenjäsenen tekemän fyysisen väkivallan kohteeksi oli joutunut

20 prosenttia nuorista. Muun kuin perheenjäsenen tekemä väkivalta oli yleisempää poikien (26 %) kuin tyttöjen (13 %) keskuudessa.

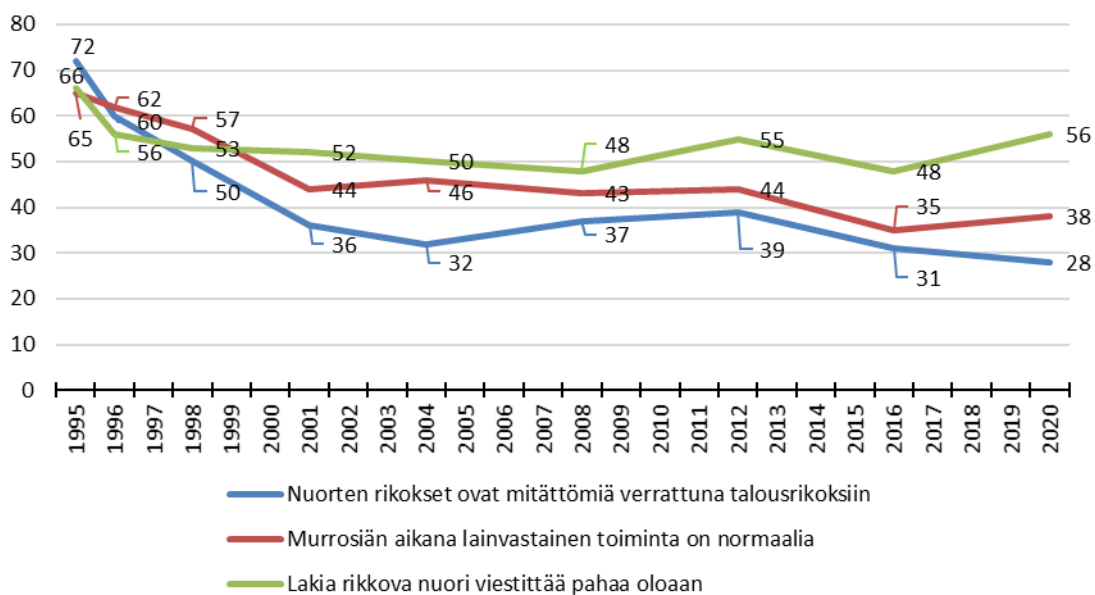
Yleisimmin fyysistä väkivaltaa nuoriin kohdistivat sisarukset (11 %) ja kaverit (11 %) tai muut tutut nuoret (7 %). Sen sijaan nuoriin kohdistivat harvemmin väkivaltaa tuntemattomat nuoret (4 %), seurustelukumppanit (2 %), vanhemmat (4 %), opettajat (1 %) tai muut tutut aikuiset (1 %) tai tuntemattomat aikuiset (2 %). Sisaruksen tekemä väkivalta oli yleisempää tyttöihin (17 %) kuin poikiin (13 %) kohdistuneissa teoissa. Tytöt kokivat myös poikia enemmän huoltajien väkivaltaa (pojat 3 %, tytöt 5 %). Poikiin taas kohdistui enemmän väkivaltaa kavereiden (pojat 15 %, tytöt 7 %) sekä muiden tuttujen nuorten (pojat 11 %, tytöt 4 %), tuntemattomien nuorten (pojat 6 %, tytöt 3 %), opettajan (pojat 2 %, tytöt 1 %) ja tuntemattoman aikuisen (pojat 3 %, tytöt 1 %) taholta.

Kuvio 9 Väkivallan kohteeksi joutuneiden osuudet väkivallan tekijän mukaan kaikkien nuorten kohdalla ja erikseen sukupuolittain, %

4 NUORTEN SUHTAUTUMINEN NUORTEN TEKEMIIN RIKOKSIIN

Kuviossa 10 on esitetty, missä määrin nuoret ovat täysin tai jokseenkin samaa mieltä erilaisten nuorisrikollisuutta koskevien väitteiden kanssa. Väitteet on alun perin muotoiltu kriminologisen neutralisaatioteorian pohjalta, eli ne mittaavat rikollisuutta ”selittelevien” ja ”puolustelevien” retoriikkojen kannatusta (Kivivuori ym., 2018). Kuvioista on nähtävissä, että nuorten nuorisrikollisuutta koskevat asenteet ovat muuttuneet yleisesti *kielteisemmiksi* vuosien 1995 ja 2020 välillä, kun yhä harvemmat ovat olleet samaa mieltä väitteiden kanssa. Kehitys on kuitenkin jatkunut verrattain tasaisena vain koskien väitettä ”Nuorten rikokset ovat mitättömiä verrattuna talousrikollisten ja keinottelijoiden tekoihin”. Sen sijaan kahden muun väitteen kohdalla näyttäisi tapahtuneen vuoden 2016 jälkeen käänne kohti hyväksyvämpiä asenteita. Nuoret olivat vuonna 2020 aiempaa useammin täysin samaa tai osin samaa mieltä seuraavien väittämien kanssa: ”Lakia rikkova nuori viestittää pahaa oloaan” ja ”Murrosiän aikana nuorten ajoittainen lainvastainen toiminta on normaalia”. Tämä kasvu on tilastollisesti merkitsevää kummankin väitteen osalta. Vaikka nuorten nuorisrikollisuutta koskevat asenteet ovat siis nykyään kriittisempiä kuin 1990-luvulla, näyttää kehitys taittuneen tai jopa kääntyneen rikosmyönteisempään suuntaan viime vuosina⁴.

Kuvio 10 Täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämien kanssa olleiden osuus nuorista 1995–2020, %

⁴ Tässä yhteydessä myönteisyydellä siis tarkoitetaan rikostekoa neutralisoivan tai ”puolustele-
van” retoriikan hyväksymistä (ks. Kivivuori et al., 2018). Tutkitut väittämät eivät sinällään mittaa
suoraan esimerkiksi tiettyjen rikostekojen hyväksymistä.

5 YHTEENVETO

Vuoden 2020 Nuorisoriikollisuuskyselyssä nuorten yleisimpiä (vuoden aikana tehtyjä) kiellettyjä tai lainvastaisia tekoja olivat alkoholin humalajuominen, luvaton verkkolataaminen ja luvaton poissaolo koulusta. Näiden jälkeen yleisimpiä tekoja olivat koulusta varastaminen, sähköinen kiusaaminen ja vahingonteot. Rikoskäyttäytyminen ja erityisesti väkivalta oli yleisempää poikien kuin tyttöjen keskuudessa. Yleisimpiä (vuoden aikana tapahtuneita) uhrikokemuksia olivat väkivallalla uhkaaminen, sähköinen kiusaaminen ja varkaudet. Uhrikokemuksista monet olivat yleisempiä poikien keskuudessa. Etenkin väkivallan kokeminen on pojilla tyttöjä yleisempää. Toisaalta kiusaaminen sekä seksuaalinen väkivalta ja kuritusväkivallalta olivat yleisempiä tyttöjen kohdalla.

Nuorisoriikollisuuskyselyiden mittaushistoriaa tarkasteltaessa erottuu kaksi nuorten rikoskäyttäytymisen laskukautta (Näsi, 2016). Näistä ensimmäinen ajoittuu 1990-luvun lopun ja 2000-luvun alun tienoille, jota seurasi tasaisempi vaihe. Toinen selkeä laskukausi näyttää tapahtuneen vuoden 2012 jälkeen. Joidenkin uhrikokemuksissa lasku alkoi jo vuonna 2008. Huomionarvoista on se, että vuonna 2016 mitattiin mittaushistorian alhaisimmat tasot rikoksiin osallistumisessa miltei kaikkien rikostyyppien osalta. Lasku vuodesta 2012 oli verrattain jyrkkä, sillä monen rikostyyppin osalta tekijöiden osuus miltei puolittui viimeisen neljän vuoden aikana⁵. Uhrikokemuksissa havaittu lasku ajoittui hieman rikostekojä myöhemmäs – pääasiassa vuosille 2008–2016. Nuorten rikosteot ja uhrikokemukset voivatkin kehittyä eritahtisesti, sillä nuoret kokevat rikoksia myös muiden kuin toisten nuorten taholta. Lisäksi uhrikokemusten muutoksessa voivat näkyä myös esimerkiksi kouluissa ja muualla tehtävät toimenpiteet sekä esimerkiksi rikosten ilmoitusvelvollisuutta koskevan lainsäädännön muutokset (Ellonen, Fagerlund, & Haapakangas, 2016; Kaakinen ym., 2019).

Jos tuloksia verrataan poliisin tietoon tulleeeseen nuorten rikollisuuteen kuluneen kahdenkymmenen vuoden ajalta, voidaan havaita, että tulokset ovat samansuuntaiset. Näsi ja Tanskanen (2017) tarkastelivat raportissaan tarkemmin eri rikostyyppien määrällistä kehitystä alle 20-vuotiaiden osalta. Raportin pohjalta havaitaan varkausrikosten osalta selkeä ja varsin systemaattinen laskeva trendi, sillä vuonna 1995 tuli poliisin tietoon miltei kaksi kertaa enemmän varkausrikoksia kuin vuonna 2016. Vahingontekojen ja väkivaltarikosten osalta trendi näyttöytyy hieman erilaisena. Molempien rikostyyppien osalta syylliseksi epäiltyjen määrä oli kasvusuunnassa 2000-luvun puoliväliin saakka, jonka jälkeen niiden määrä kääntyi laskuun. Kaiken kaikkiaan poliisin tietoon tulleen nuorisoriikollisuuden laajempi trendi perinteisten rikostyyppien osalta oli 2010-luvun edessä selvästi laskusuuntainen (Näsi & Tanskanen 2017).

Vuoden 2016 Nuorisoriikollisuuskyselyssä havaittu rikoskäyttäytymisen huomattava lasku näyttää ainakin osin taittuneen vuoteen 2020 tultaessa. Luvaton poissaolo koulusta, kiusaaminen sekä tietyin varauksin vahingonteot (muuttunut mittaustapa) olivat jatkaneet laskuaan, mutta toisaalta muiden huumeiden kuin kannabiksen käyttö oli hieman lisääntynyt (myös huumeissa mittaustapa hieman muuttui vuonna 2020). Uhrikokemuksissa omaisuuden varkaudet ja seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö aikuisen

⁵ Vuonna 2012 esiintyi joidenkin tekojen osalta hyvin korkeita esiintyvyyksilukuja, mikä teki vuodesta poikkeuksellisen. Tämä korostaa vuosien 2012 ja 2016 välistä eroa, eikä metodologisia tekijöitä voi sulkea pois. Kaiken kaikkiaan onkin syytä korostaa koko sarjan tuottamaa kuvaa ja tässä raportissa tarkasteltua vuosien 2016 ja 2020 välistä tuoreinta kehitystä.

taholta olivat vähentyneet edelleen, mutta viharikokset ja koulukiusaaminen olivat lisääntyneet. Vihamotiivi oli verrattain usein myös nuorten rikostekojen taustalla. Viharikollisuus nousi Suomessa vuoden 2015 aikana, kun kasvanut maahanmuutto vahvisti yhteiskunnallisia jännitteitä (esim. Kaakinen et al., 2018). Tämän tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että vihamotivoitunut rikollisuus on lisääntynyt myös nuorten keskuudessa.

Tulosten mukaan myös nuorten rikoskäyttäytymisen laaja-alaisuus on pysynyt vuoden 2016 ennätyksellisen matalalla tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että jopa 70 prosenttia nuorista ei ollut tehnyt yhtään tarkastelluista rikosteista kuluneen vuoden aikana. Tämä osuus oli 39 prosenttia vuonna 1995. Myös osa nuorten tekemistä rikoksista näyttää tulevan entistä todennäköisemmin poliisin tietoon. Toisaalta nuorten rikollisuutta koskevat asenteet näyttävät muuttuneen osin hyväksyvämmiksi, vaikka tämä ei näykään rikoskäyttäytymisen yleisyyden muutoksena. Rikostekojen ilmitulon ja rikosasenteiden kaltaisten tekijöiden seuraaminen on kuitenkin jatkossa tärkeää, sillä ne voivat olla osaltaan muokkaamassa nuorisoriikollisuuden kehitystä.

Kiitokset

Haluamme kiittää vuoden 2020 Nuorisoriikollisuuskyselyn monitieteistä ohjausryhmää tärkeästä panoksesta tutkimuksen toteuttamisessa. Ohjausryhmän jäseniä ovat professori Eeva Aronen, professori Markus Jokela, professori Janne Kivivuori, dosentti Julia Korkman ja dosentti Taina Laajasalo. Lisäksi haluamme kiittää tutkimusavustajia Anna Raestetta, Joonas Mäkelää, Janne Vepsäläistä ja Katri Kärkkäistä tärkeästä tuesta tutkimukselle sen eri vaiheissa. Suuri kiitos Nuorisoriikollisuuskyselyn toteuttamisesta kuuluu myös kaikille niille kunnille, kouluille ja oppilaille, jotka osallistuivat vuoden 2020 kyselyyn. Ilman koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä vastaavien tutkimusten toteuttaminen olisi vaikeaa, ellei mahdotonta.

Lähteet

- Ellonen, N., Fagerlund, M. ja Haapakangas, K. (2019). Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten ilmoitukset kasvussa, uhri-kokemukset eivät. Tieto & Trendit [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus Saatavilla: <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/lapsiin-kohdistuneiden-seksuaalirikosten-ilmoitukset-kasvussa-uhrikokemukset-eivat/> (viitattu: 29.1.2021).
- Helminen, V., Nurmio, K., Rehunen, A., Ristimäki, M., Oinonen, K., Tiitu, M., Kotavaara, O., Antikainen, H. & Rusanen, J. (2014). Kaupunki-maaseutu-alueuokitus: Paikkatietoihin perustuvan alueuokituksen muodostamisperiaatteet. Suomen Ympäristökeskuksen raportteja 25 / 2014. Suomen Ympäristökeskus, Helsinki.
- Kaakinen, M., Raeste, A., Impinen, A., Ikonen, R., & Wiss, K. (2019). Tilastokatsaus lapsiin kohdistuvasta väkivallasta. Teoksessa: Ulla Korpilahti, Hanna Kettunen, Erika Nuotio, Satu Jokela, Vuokko Maria Nummi, Pirjo Lillsunde (toim.) Väkivallaton lapsuus: Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161899/STM_2019_27_J.pdf?sequence=4&isAllowed=y (viitattu 29.1.2021)
- Kaakinen, M., Oksanen, A. & Räsänen, P. (2018). Did the Risk of Exposure to Online Hate Increase After the November 2015 Paris Attacks? A Group Relations Approach. *Computers in Human Behavior*, 78, 90–97.
- Kivivuori, J., Kaakinen, M., Enzmann, D. & Näsi, M. (2021). Administration mode effect in online youth crime survey: A natural experiment related to school lockdown in Spring 2020. *Julkaisematon artikkelikäsikirjoitus*.
- Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K., & Danielsson, P. (2018). Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa. Gaudeamus Oy: Tampere.
- Kivivuori, J & Salmi, V & Jouhki, V (2013). Oikeudellistuva sosiaalinen kontrolli: esimerkkinä koulujen alttius ilmoittaa oppilaiden tekoja poliisille. Teoksessa Hinkkanen, Ville & Mäkipää, Leena (toim.). 2013. Suomalainen kriminaalipoliitikka. Näkökulmia teoriaan ja käytäntöön. Tapio Lappi-Seppälän juhla-kirja. Forum Iuris. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut, s. 303–314.
- Näsi M. 2016. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset (2016). Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin katsauksia 18/2016. Saatavilla: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/169509/Katsauksia_18_Näsi_2016.pdf?sequence=1.
- Näsi, M. & Tanskanen, M. (2017). Nuorisorikollisuus. Rikollisuustilanne 2015. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Katsauksia 22/2017 (s. 201–218). Saatavilla https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/164434/Katsauksia_14_Rikollisuustilanne_2015_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Oksanen, A., Kaakinen, M., Latikka, R., Savolainen, I., Savela, N., & Koivula, A. (2020). Regulation and trust: 3-month follow-up study on COVID-19 mortality in 25 European countries. *JMIR Public Health and Surveillance*, 6(2): e19218. doi: 10.2196/19218
- Salmi, V. (2012). Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2012. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 113. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Helsinki.
- Tietoarkisto. (2021). Nuorisorikollisuuskyselyt. Saatavilla: <https://services.fsd.tuni.fi/catalogue/series/11?tab=description&lang=fi> (Viitattu 21.1.2021)

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1 Kuluneen vuoden aikana teon ainakin kerran tehneitä poikia, %

	1995	1996	1998	2001	2004	2008	2012	2016	2020
luvaton poissaolo koulusta	[44	41	44]	36	36	39	38	26	23*
seiniin piirtely	15	14	13	11	9	9	13	6	6
vahingonteko ^a	[33	28	23	19	21	19	28	14]	12
kaupasta/kioskista varastaminen	15	18	13	10	10	10	9	6	6
koulusta varastaminen	33	30	21	20	18	16	21	12	14
murtautuminen	..	..	..	..	..	10	9	5	7
luvaton verkkolataaminen	..	..	..	..	..	73	73	30	32
koulukiusaaminen	33	27	25	18	19	24	25	10	7*
sähköinen kiusaaminen	..	..	..	..	..	..	..	10	12
osallistuminen tappeluun	18	19	17	19	16	15	17	10	11
pahoinpitely	10	9	8	10	8	8	9	6	6
uhkaamalla varastaminen	..	..	..	..	..	2	3	2	2
aseen mukana kantaminen	..	..	..	..	..	..	13	9	9
Alkoholin humalajuominen	..	..	..	..	..	..	48	34	38
marihuanan/hasiksen käyttö	4	6	7	9	8	7	11	7	9
muun huumeen käyttö ^b	..	..	..	[1	1	1]	2	2	3*
humalassa ajo moottoriajoneuvolla	26	24	24	20	21	19	14	7	9
N	627	2 093	2 272	2 179	2 591	2 858	2 384	2 972	2751

^a Vuoden 2020 kyselyssä ei enää kysytty erikseen vahingonteoista koulussa ja muualla. Näin ollen luku sisältää kummatkin vahingonteot. Myös aiempien vuosien luvut on estimoitu uudelleen niin, että vahingonteot koulussa ja muualla on yhdistetty samaan muuttajaan. ^b Kysymys viittaa muihin huumaaviin aineisiin kuin marihuanaan/ hasikseen. Vuonna 2020 ei kysytty tarkentavia kysymyksiä käytetyistä aineista. Aiempina vuosina havainnoista on siivottu pois sellaiset tapaukset, joissa käytettyä ainetta ei ole luokiteltu huumausaineeksi; [] = Hakasulkeiden sisällä olevina vuosina käytössä ollut kysymys on poikennut vuodesta 2020 (ks. esim. Näsi, 2016); *= ero vuoden 2016 osuuteen on tilastollisesti merkitsevä 95 % luottamustasolla.

Liitetaulukko 2 Kuluneen vuoden aikana teon ainakin kerran tehneitä tyttöjä, %

	1995	1996	1998	2001	2004	2008	2012	2016	2020
luvaton poissaolo koulusta	49	44	43	42	40	43	43	26	23*
seiniin piirtely	23	23	20	15	15	15	18	7	8
vahingonteko ^a	19	15	13	10	10	12	22	8	5*
kaupasta/kioskista varastaminen	16	20	18	13	11	11	11	4	5
koulusta varastaminen	27	25	20	18	17	15	18	10	11
murtautuminen	..	..	..	..	..	6	5	3	4
luvaton verkkolataaminen	..	..	..	..	..	65	69	20	16*
koulukiusaaminen	16	16	16	11	13	18	17	4	4
sähköinen kiusaaminen	..	..	..	..	..	..	..	6	6
osallistuminen tappeluun	8	8	8	10	7	8	5	4	3
pahoinpitely	5	5	4	6	5	4	4	3	2
uhkaamalla varastaminen	..	..	..	..	..	1	2	1	1
aseen mukana kantaminen	..	..	..	..	..	..	5	2	3
Alkoholin humalajuominen	..	..	..	..	..	..	53	37	36
marihuanan/hasiksen käyttö	5	8	7	8	8	6	7	5	5
muun huumeen käyttö ^b	..	..	..	2	1	2	2	2	2
humalassa ajo moottoriajoneuvolla	5	8	8	6	6	12	12	6	5
N	566	2 091	2 222	2 136	2 532	2 898	2 471	3 089	2,811

^a Vuoden 2020 kyselyssä ei enää kysytty erikseen vahingonteoista koulussa ja muualla. Näin ollen luku sisältää kummatkin vahingonteot. Myös aiempien vuosien luvut on estimoitu uudelleen niin, että vahingonteot koulussa ja muualla on yhdistetty samaan muuttuun. ^b Kysymys viittaa muihin huumaaviin aineisiin kuin marihuunaan/ hasikseen. Vuonna 2020 ei kysytty tarkentavia kysymyksiä käytetyistä aineista. Aiempina vuosina havainnoista on siivottu pois sellaiset tapaukset, joissa käytettyä ainetta ei ole luokiteltu huumausaineeksi; [] = Hakasulkeiden sisällä olevina vuosina käytössä ollut kysymys on poikennut vuodesta 2020 (ks. esim. Näsi, 2016); *= ero vuoden 2016 osuuteen on tilastollisesti merkitsevä 95 % luottamustasolla.